

OBRAZLOŽENJE
MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA
U 2019. GODINI

MAKROEKONOMSKA KRETANJA U 2019. GODINI

Tijekom 2019. godine nastavljena su pozitivna kretanja ekonomske aktivnosti te je realni rast bruto domaćeg proizvoda (BDP) iznosio 2,9%¹, što predstavlja blago ubrzanje u usporedbi s 2018. Trgovina na malo zabilježila je rast već šestu godinu zaredom, u turizmu je ostvarena još jedna rekordna sezona, a zabilježen je i snažan rast građevinske aktivnosti, koji je osjetno ubrzao u odnosu na prethodne godine. Nadalje, nakon pada u 2018., industrijska proizvodnja je u 2019. zabilježila blago međugodišnje povećanje. Kretanja na tržištu rada ukazuju na daljnji rast zaposlenosti, dok je anketna nezaposlenost u 2019. dostigla rekordno niske razine. Prosječna inflacija je u 2019. usporila u odnosu na prethodnu godinu te je iznosila 0,8%. Nastavljen je trend visoke likvidnosti financijskog sustava te smanjenja vanjskih neravnoteža domaćeg gospodarstva.

Tablica 1. Osnovni makroekonomski pokazatelji Republike Hrvatske

	2017.	2018.	2019.
Bruto domaći proizvod, % promjena, realno	3,1	2,7	2,9
Osobna potrošnja¹	3,1	3,2	3,5
Državna potrošnja	2,2	1,3	3,3
Bruto investicije u fiksni kapital	5,1	4,1	7,1
Izvoz roba i usluga	6,8	3,7	4,6
Uvoz roba i usluga	8,4	7,5	4,8
Indeks potrošačkih cijena, % promjena	1,1	1,5	0,8
Industrijska proizvodnja, % promjena (kal.pril. indeksi)	1,9	-1,0	0,5
Promet od trgovine na malo, % promjena, realno (kal.pril. indeksi)	4,7	3,8	3,6
Broj noćenja turista, % promjena	10,6	4,0	1,8
Indeks građevinskih radova, % promjena (kal.pril. indeksi)	2,0	4,9	8,2
Stopa registrirane nezaposlenosti, %	11,6	9,2	7,6
Stopa anketne nezaposlenosti, %	11,2	8,4	6,6
Broj zaposlenih², % promjena	2,2	1,8	1,5
Prosječni tečaj HRK/EUR	7,46	7,41	7,41
Saldo tekućeg računa bilance plaćanja, milijuni EUR	1.679	973	1.571
Saldo tekućeg računa bilance plaćanja, % BDP-a	3,4	1,9	2,9
Inozemni dug, milijuni EUR	43.683	42.710	40.877
Inozemni dug, % BDP-a	88,9	82,7	75,8
Plasmani³, % promjena	2,9	4,4	4,2
Međunarodne pričuve, milijuni EUR	15.706	17.438	18.560

¹ Uključujući potrošnju neprofitnih ustanova koje služe kućanstvima.

² Prema Anketi o radnoj snazi.

³ Plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim države), na temelju transakcija
Izvor: Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka

Nakon snažnog međugodišnjeg rasta BDP-a od 4,1% u prvom tromjesečju, rast je u ostatku 2019. bio nešto sporiji, iznosivši 2,4% u drugom, 2,9% u trećem te 2,5% u posljednjem tromjesečju. Opisana kretanja rezultirala su realnim rastom BDP-a od 2,9% u 2019. godini. Rast BDP-a i dalje je predvođen rastom domaće potražnje čiji je doprinos iznosio 4,1 postotni bod, neto inozemna potražnja je zabilježila neznatan negativan doprinos, dok je negativan doprinos promjene zaliha bio izraženiji (-1,0 postotni bod).

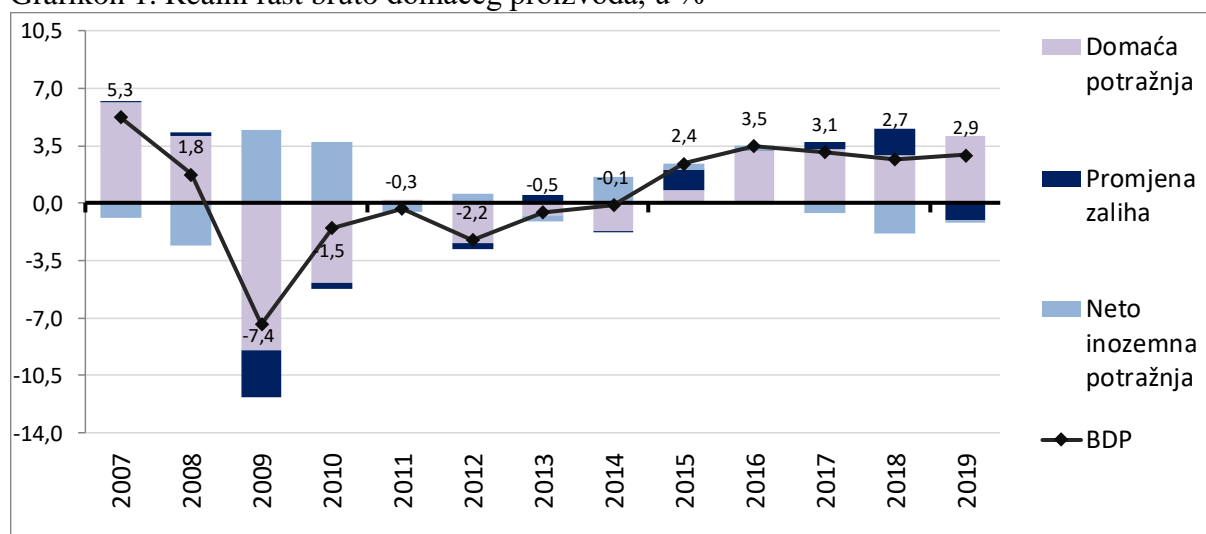
¹ Podaci o BDP-u za 2019. godinu su privremeni.

Gledajući pojedinačne komponente s rashodne strane, najveći pozitivan doprinos rastu BDP-a u 2019., u iznosu od 2,3 postotna boda, došao je od izvoza roba i usluga, koji je realno povećan 4,6%. Pritom je rast izvoza usluga od 4,9% ostvario nešto snažniji doprinos ukupnom rastu od izvoza roba, koji je povećan za 4,3%. Pozitivan doprinos od 2,0 postotna boda, došao je od potrošnje kućanstava, koja je realno porasla za 3,6%. Na rast potrošnje kućanstava u 2019. djelovali su rast zaposlenosti uz realni rast plaća, povoljni uvjeti zaduživanja te snažno poboljšanje pouzdanja potrošača koje se tijekom 2019. nalazilo na rekordno visokim razinama. Bruto investicije u fiksni kapital su u 2019. ubrzale rast na 7,1% te tako pridonijele ukupnom rastu BDP-a s 1,4 postotna boda. Pozitivan doprinos rastu (0,7 postotnih bodova) u 2019. godini došao je i od realnog rasta državne potrošnje od 3,3%. Istovremeno, realni rast uvoza roba i usluga iznosio je 4,8%, čime je njegov negativan doprinos promjeni BDP-a iznosio 2,5 postotnih bodova.

Bruto domaći proizvod u tekućim cijenama iznosio je 400,1 milijardi kuna u 2019. godini te je zabilježio rast od 4,5%, dok je rast deflatora BDP-a iznosio 1,5%.

Obračun bruto domaćeg proizvoda s proizvodne strane pokazuje da su u 2019. sve djelatnosti pozitivno pridonijele realnom rastu bruto dodane vrijednosti od 2,7%. Najveći doprinos (+1,0 postotni bod) došao je od rasta bruto dodane vrijednosti u trgovini, prijevozu i turizmu (+4,0%).

Grafikon 1. Realni rast bruto domaćeg proizvoda, u %



Izvor: Državni zavod za statistiku

Izmjenama i dopunama proračuna za 2019. godinu iz studenoga prošle godine dana je projekcija realnog rasta bruto domaćeg proizvoda od 2,8% u 2019. godini. Ostvareni rast ekonomske aktivnosti bio je neznatno viši i iznosio 2,9%. Najznačajnije odstupanje doprinosa rastu proizlazi iz jačeg realnog rasta izvoza roba i usluga od projiciranog, prvenstveno uslijed značajne revizije ostvarenja u prvom polugodištu 2019. (izraženija korekcija kod izvoza usluga nego roba) od strane Državnog zavoda za statistiku, ali i kao posljedica nešto bolje dinamike izvoza roba i usluga u drugom dijelu godine u odnosu na očekivanja. Također, uvoz roba i usluga zabilježio je nešto sporiji rast od očekivanja, najvećim dijelom uslijed iznimno slabog ostvarenja krajem 2019. kako kod uvoza roba, tako i kod uvoza usluga. Izraženo odstupanje proizlazi iz kategorije promjena zaliha (koja uključuje i statističku diskrepanciju), koja je zabilježila negativan doprinos rastu dok se u okviru Izmjena i dopuna proračuna za 2019. godinu očekivao blago pozitivan. Manje odstupanje proizlazi i iz bruto investicija u

fiksni kapital, koje su ostvarene na nešto nižoj razini od predviđene, prvenstveno radi slabijeg ostvarenja krajem godine. Doprinos ostalih kategorija s rashodne strane BDP-a ostvaren je na približnoj razini kao što je bilo i projicirano.

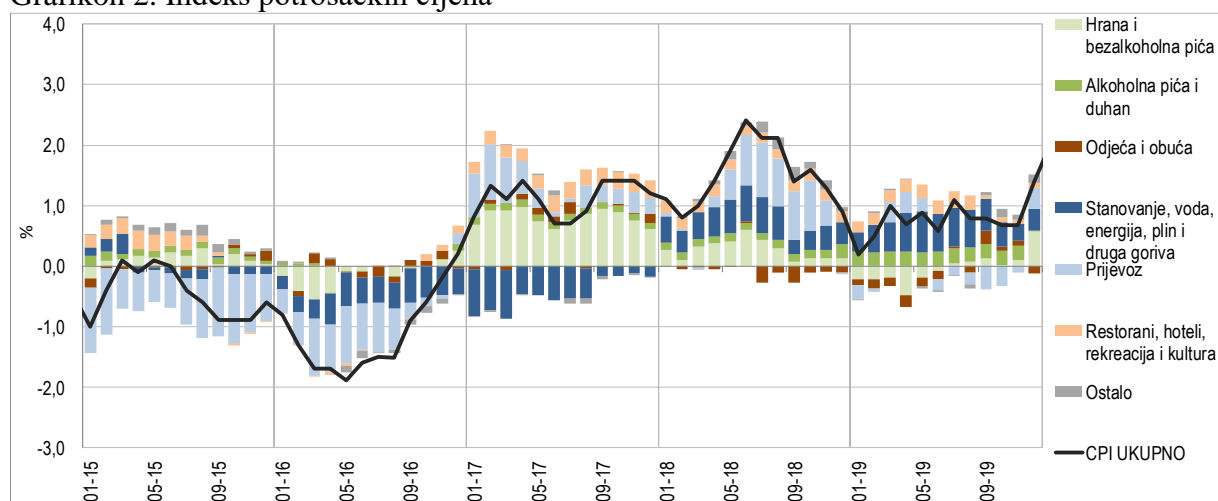
Tijekom 2019. godine nastavljen je međugodišnji pad administrativne nezaposlenosti. Broj registriranih nezaposlenih kod Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ) kretao se na najnižim razinama otkako se prati statistika (1991. godina), prosječno iznosivši 128,7 tisuća, što je smanjenje od 16,2% u usporedbi s 2018. godinom. Prosječna administrativna stopa nezaposlenosti iznosila je 7,6% u 2019. godini, što je za 1,5 postotni bod niže nego u 2018. Konačni administrativni podaci DZS-a upućuju na porast ukupnog broja zaposlenih od 2,5%, dok podaci o osiguranicima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO) pokazuju međugodišnji porast broja osiguranika od 2,3% u 2019.

Prema podacima Ankete o radnoj snazi, prosječan broj nezaposlenih je u 2019. godini smanjen za 21,9% u odnosu na 2018., a broj zaposlenih povećan 1,5%. Zabilježena je povijesno najniža anketna stopa nezaposlenosti u iznosu od 6,6%, što je 1,8 postotnih bodova manje u odnosu na 2018. godinu. Radna snaga je u 2019. smanjena za 0,5%, dok je broj neaktivnih blago smanjen (za 0,2%).

Tijekom 2019. godine nastavljen je snažan rast plaća potaknut pozitivnim gospodarskim kretanjima, nedostatkom radne snage u pojedinim djelatnostima te kao posljedica podizanja osnovice za plaće u javnom sektoru. Prosječna mjesečna bruto plaća u 2019. godini iznosila je 8.766 HRK te je nominalno povećana 3,8%, a realno 3,0% u odnosu na 2018. Prosječna mjesečna neto plaća iznosila je 6.457 HRK u 2019., bilježeći nominalni rast od 3,4% te realni rast od 2,6% u odnosu na 2018. godinu.

Inflacija, mjerena indeksom potrošačkih cijena, tijekom 2019. godine zabilježila je prosječnu razinu od 0,8%, usporivši u odnosu na 1,5% zabilježenih u 2018. Pritom je u smjeru međugodišnjeg rasta potrošačkih cijena najjače djelovao rast cijena u kategoriji stanovanje, voda, električna energija, plin i druga goriva, koje su zabilježile međugodišnji rast od 3,1%, čemu je najjače doprinijelo povećanje cijena krutih goriva (+8,3%) i plina (+4,5%). Ukoliko se iz indeksa potrošačkih cijena isključi energija, u 2019. se bilježi blagi međugodišnji porast preostalih komponenti od 0,6%.

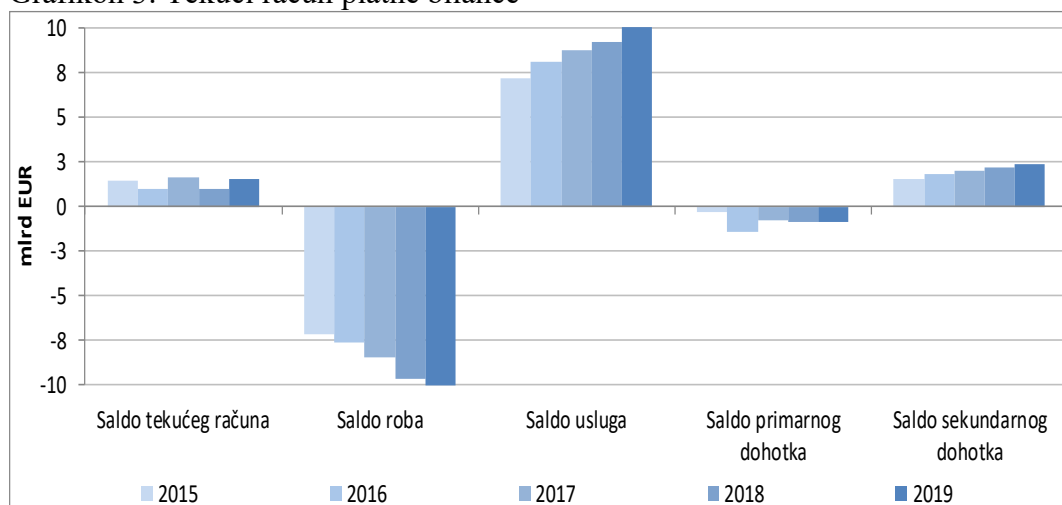
Grafikon 2. Indeks potrošačkih cijena



Izvor: Državni zavod za statistiku

Prema preliminarnim podacima, u 2019. godini, šestu godinu zaredom, zabilježen je pozitivan saldo tekućeg računa bilance plaćanja u iznosu od 1,6 milijardi eura, odnosno 2,9% BDP-a. U usporedbi s prethodnom godinom, bilježi se povećanje pozitivnog salda za 597,5 milijuna eura, odnosno 61,4%. Najveći doprinos navedenom poboljšanju pozitivnog salda ostvaren je povećanjem pozitivnog salda na računu usluga, prvenstveno kao posljedica rasta prihoda od turističkih usluga. Prihodi od turizma u 2019. iznosili su rekordnih 10,5 milijardi eura, što predstavlja porast od 10,9% u usporedbi s 2018. Pozitivan doprinos stigao je i od povećanja pozitivnog salda na računu sekundarnog dohotka. S druge strane, negativan doprinos stigao je od povećanja negativnog salda na računu roba, uslijed snažnijeg rasta uvoza u odnosu na izvoz tijekom prva dva kvartala 2019. Povećanje negativnog salda primarnog dohotka rezultat je veće dobiti banaka u stranom vlasništvu i isplate dividende u odnosu na prethodnu godinu.

Grafikon 3: Tekući račun platne bilance



Izvor: Hrvatska narodna banka

Na kapitalnom računu je u 2019. godini zabilježeno povećanje pozitivnog salda u odnosu na prethodnu godinu. Istovremeno, na financijskom računu bilance plaćanja zabilježen je neto odljev kapitala, odnosno smanjenje neto inozemnih obveza domaćih sektora od 2,4 milijarde eura. Pritom je neto odljev ostvaren na računu ostalih ulaganja, kao rezultat smanjenja obveza ostalih sektora po dugoročnim kreditima, dok je na računu izravnih ulaganja i financijskih izvedenica zabilježen neto priljev. Međunarodne pričuve su povećane u 2019. godini za 990 milijuna eura, dok su neto pogreške i propusti iznosili -271 milijun eura.

Tijekom 2019. godine nastavljeno je smanjenje inozemne zaduženosti RH. Bruto inozemni dug iznosio je 40,9 milijardi eura, odnosno 75,8% BDP-a krajem 2019. U usporedbi s 2018. bruto inozemni dug je smanjen za 1,8 milijardi eura, odnosno 4,3%, dok je udio duga u BDP-u niži za čak 6,9 postotnih bodova. Njegovom međugodišnjem smanjenju najviše je doprinijelo smanjenje duga opće države te duga središnje banke.

Plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim države) na temelju transakcija (isključujući učinke tečajnih i cjenovnih prilagodbi te otpisa) ostvarili su rast od 4,2% u 2019., što predstavlja ubrzanje u odnosu na prethodnu godinu. Pritom su plasmani poduzećima zabilježili rast od 0,4%, dok je rast plasmana stanovništvu iznosio 7,4%.